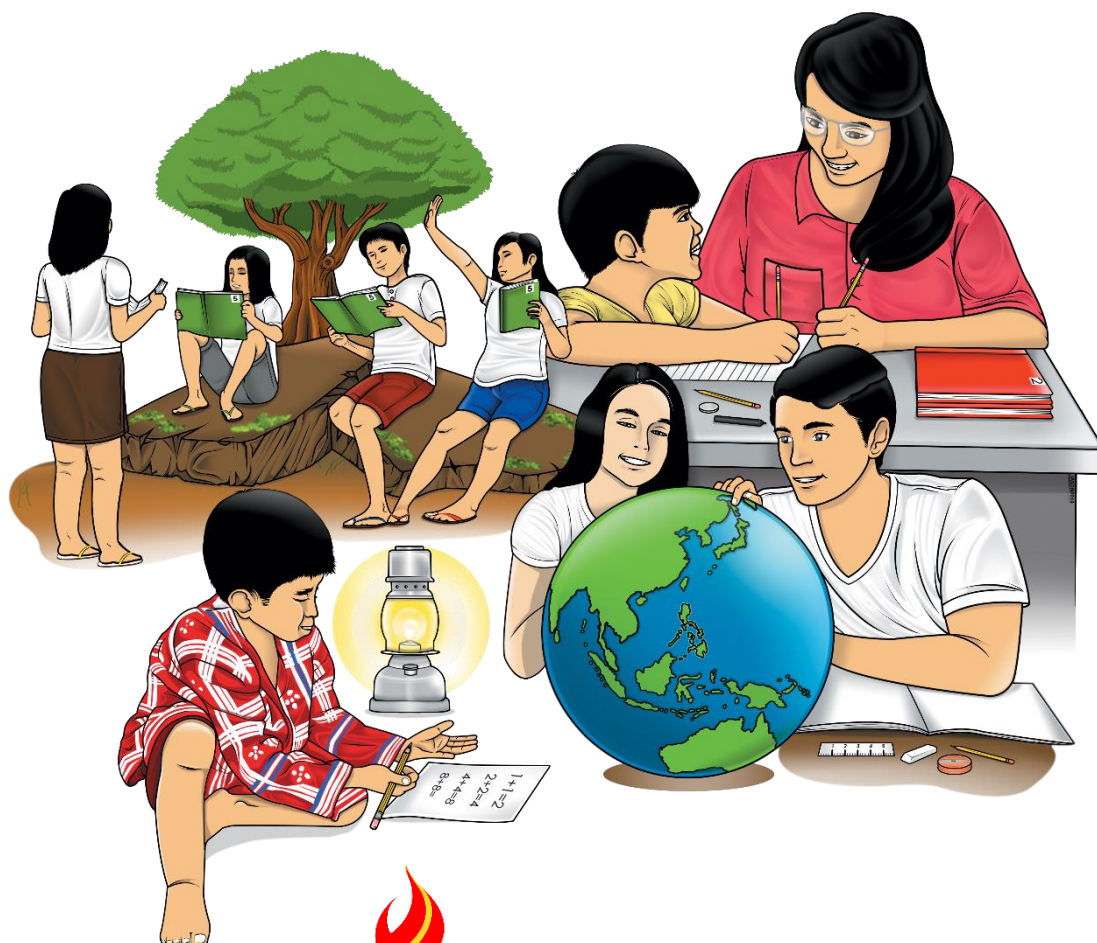

Araling Panlipunan

Unang Markahan – Modyul 5:

Heograpiyang Taglay,
Biyayang Tunay

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Alamin

Sa nakaraang aralin, napag-alaman mo ang kaugnayan ng lokasyon sa heograpiya ng Pilipinas. Sa modyul ito ay palalawigin ang iyong kaalaman tungkol sa pagkakakilanlang heograpikal ng Pilipinas.

Pamantayang Pangnilalaman

Naipamamalas ang pang-unawa sa pagkakakilanlang heograpikal ng Pilipinas.

Pamantayan sa Pagganap

Ang mag-aaral ay malalaman ang pagkakakilanlang heograpikal ng Pilipinas sa pamamagitan ng heograpiyang pisikal at heograpiyang pantao nito.

Pamantayan sa Pagkatuto

Pagkatapos mo basahin ang modyul na ito, ikaw ay inaasahang:

Nailalarawan mo ang pagkakakilanlang heograpikal ng Pilipinas:

AP4AABlg-h-10

- (a) Heograpiyang Pisikal (klima, panahon, at anyong lupa at anyong tubig)
- (b) Heograpiyang Pantao (populasyon, agrikultura, at industriya)

Anong uri kaya ng klima at panahon mayroon sa Pilipinas? Anong mga anyong lupa at anyong tubig kaya ang matatagpuan dito? Ano-ano kaya ang heograpiyang pantao sa ating bansa? Sikaping alamin sa pamamagitan ng pagsagot at pagbasa sa mga impormasyon at gawaing nakapaloob sa modyul na ito.

Subukin

A. Basahin ang mga sumusunod na pahayag at piliin ang titik ng wastong sagot. Isulat ang sagot sa iyong sulatang papel.

1. Ang sumusunod ay mga dahilan ng pag-init at paglamig ng atmospera. Alin ang hindi?

A. araw at gabi	C. tindi ng sikat ng araw
B. epekto ng <i>monsoon</i>	D. pagsikat ng buwan

2. Kung ang **PANAHON** ay tumutukoy sa pang-araw-araw na kalagayan ng atmospera, ano naman ang ibig sabihin ng **KLIMA**?

- A. init o lamig ng atmospera
- B. paggalaw ng hangin mula sa mababa patungo sa mataas na presyur
- C. taglay na halumigmig ng atmospera
- D. kondisyon ng panahon sa loob ng mahabang panahon

3. Sa kabuuan, ang klima ng bansa ay _____.

A. mainit	C. tropikal
B. malamig	D. maulan

4. Ano ang posibleng dahilan kung bakit maraming iba't ibang halaman at hayop ang matatagpuan sa Pilipinas?

- A. Mahilig ang mga Pilipino sa mga halaman.
- B. Madaling tumutubo ang mga ito sa Pilipinas.
- C. Mahaba ang tag-araw sa bansa at angkop sila dito.
- D. May matabang lupa at angkop ang klima ng Pilipinas sa mga ito.

5. May dalawang uri lamang ng panahon sa ating bansa. Ano ang mga ito?

- A. tag-ulan at tag-araw
- B. tag-araw at tagsibol
- C. tagsibol at taglagas
- D. tag-ulan at tagsibol

B. Kilalanin kung anong anyong lupa ang tinutukoy ng mga pahayag. Piliin ang sagot sa loob ng kahon. Isulat ang titik ng wastong sagot sa iyong sagutang papel.

bulkan	talampas	kapatagan
	lambak	burol

1. Ito ay isang mataas na anyong lupa ngunit mababa sa bundok. Karaniwang may hugis na pabilog.
2. Ito ay isang patag na lupa na mainam gawing taniman ng mga palay, gulay, at prutas.
3. Ito ay isang patag na lupa sa pagitan ng dalawang bundok o burol.
4. Isang malawak na patag na lupa na nasa mataas na lugar. Mainam pastulan ng baka, kalabaw, at iba pang hayop.
5. Anyong lupang maaaring magbuga ng gas, lahar, bato, nagbabagang putik at iba pa.

C. Tukuyin kung ano ang inilalarawan sa bawat bilang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Ito ay isang anyong tubig na nanggagaling sa ilalim ng lupa.

B		K		L
---	--	---	--	---

2. Ito ay isang makitid na kanal na nag-uugnay sa dalawang malalaking anyong tubig.

	I	P		T
--	---	---	--	---

3. Ang pinakamalaking anyong tubig sa buong mundo.

K		R			A	T		N
---	--	---	--	--	---	---	--	---

4. Isang mahaba at makitid na anyong tubig na umaagos mula sa mga sapa o bukal.

	L		G
--	---	--	---

5. Malaking anyong tubig ngunit mas maliit kaysa sa karagatan.

D		G		T
---	--	---	--	---

D. Isulat ang P kung ang tinutukoy ay POPULASYON, A kung AGRIKULTURA, o I naman kung tungkol sa INDUSTRIYA. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

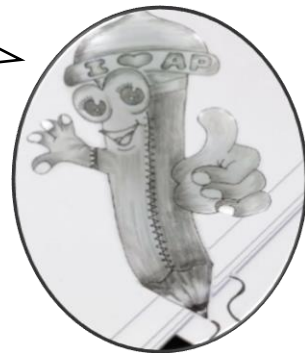
1. Ito ay ang iba't ibang uri ng produksiyon o pagmamanupaktura ng mga produkto, kalakal o maging paglilingkod.
2. Nagbibigay ito ng kaunlaran sa ekonomiya ng bansa.
3. Bilang ng mga tao na naninirahan sa isang tiyak na lugar o rehiyon.
4. Ito ay katipunan ng mga tao.
5. Ito ay ang pagpaparami ng mga gawaing pamproduksiyon gaya ng pagpaparami ng mga hayop, halaman, at iba pa. Ito ay nakabatay sa pisikal na kalagayan ng isang lugar.

Aralin

1

Heograpiyang Taglay, Biyayang Tunay

Mahalagang pag-aralan ang pagkakilanlang heograpikal ng Pilipinas. Higit mong mauunawaan ang mga likas na kaganapan sa ating kapaligiran at ang kaugnayan nito sa pamumuhay ng mga Pilipino. Tara na! Paunlarin ang iyong kaalaman sa mga nakapaloob na aralin sa modyul na ito.

Balikan

Lagyan ng tsek kung ang pahayag ay tungkol sa ugnayan ng lokasyon ng Pilipinas sa heograpiya nito at ekis naman kung hindi. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

- _____ 1. Ang heograpiya ay naglalarawan ng anyo ng mundo o daigdig at ng pamumuhay dito.
- _____ 2. Ang heograpiyang lokasyon ay isang mahalagang sangkap ng isang bansa na makaaapekto sa pag-unlad ng ekonomiya, pulitika, at mga polisiyang pang militar.
- _____ 3. Ang heograpiya ang nagbibigay ng sariling katangian sa mga bansa at nagdudulot ng iba't ibang kapaligiran.

- _____ 4. Ang lokasyon ng Pilipinas ay maganda at estratehikong-daanan ng mga sasakyang pandagat at panghimpapawid kaya naging sentro ng kalakalan sa Pasipiko at Asya.
- _____ 5. Mahalaga at malaki ang bahaging ginagampanan ng Pilipinas sa pandaigdigang kaligtasan dahil sa estratehiyang lokasyon nito na angkop sa pagdedepensa laban sa pananalakay ng mga bansa sa silangan.

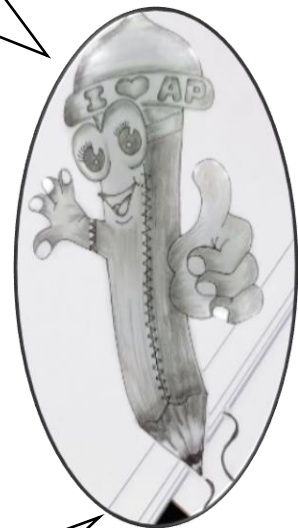

Tuklasin

Kaya mo bang ilarawan ang lugar na tinitirahan mo? Mailalarawan mo kaya ito? Hmmm...

Tingnan natin. Subukin mong iguhit ang iyong kapaligiran sa pamamagitan ng pagsunod sa mga gabay na tanong sa ibaba.

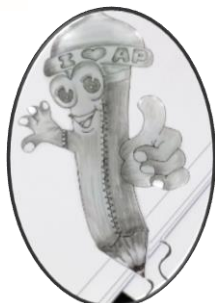
1. May mga bundok, burol o kaya bulkan ba na nakikita ka?
2. May ilog, dagat o kaya bukal na pinagkukunan nyo ng tubig?
3. Madalas bang umuulan sa inyong lugar?
O kadalasang mainit dito?
4. Marami ka bang taong nakikita sa inyong lugar?
5. Ano ang kadalasang hanapbuhay ng mga tao sa inyong lugar?

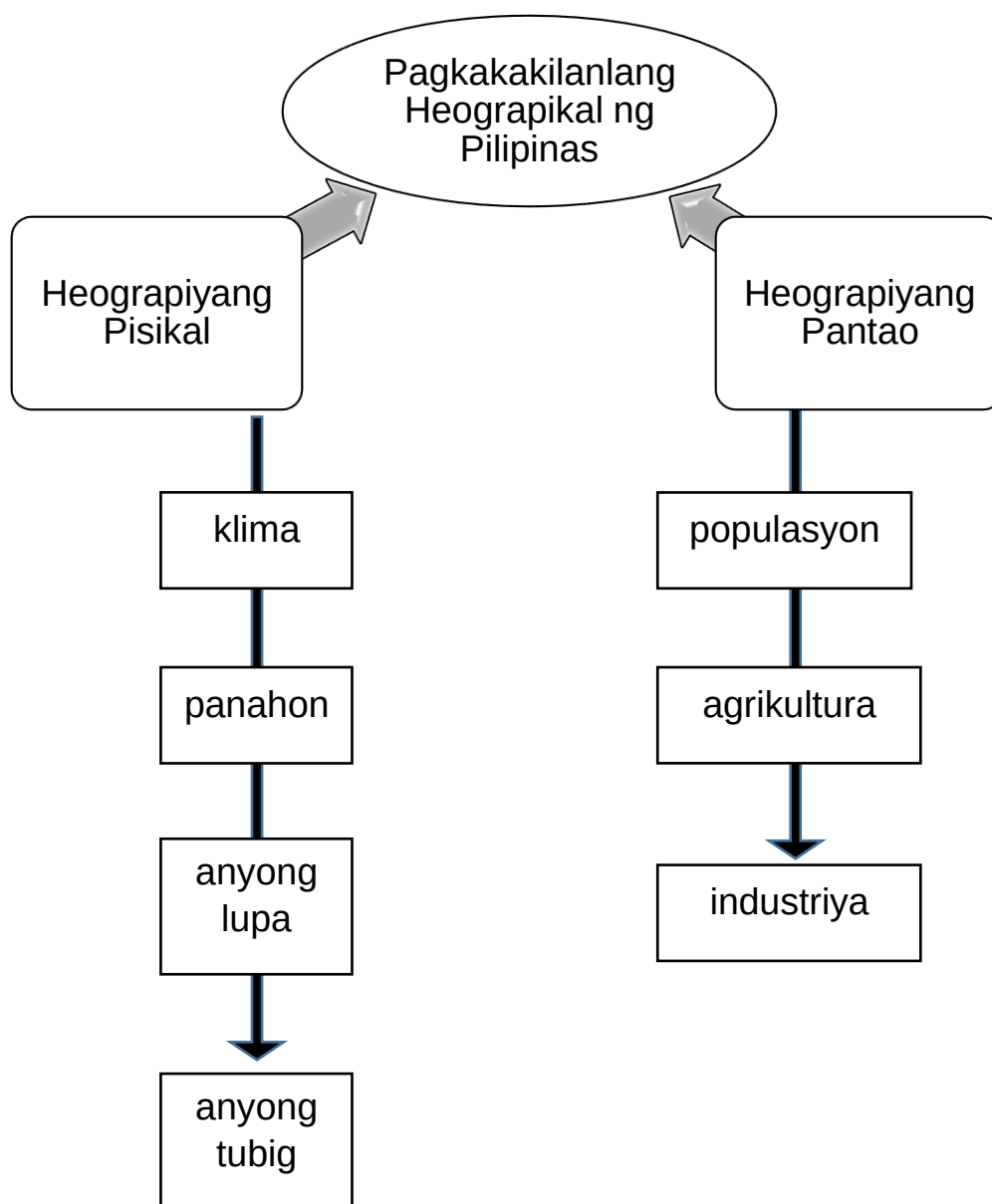
Kumusta? Naiguhit mo ba ang iyong kapaligiran? Magaling! Ngayon alam mo na kung anong uri ng kapaligiran mayroon sa inyong lugar.

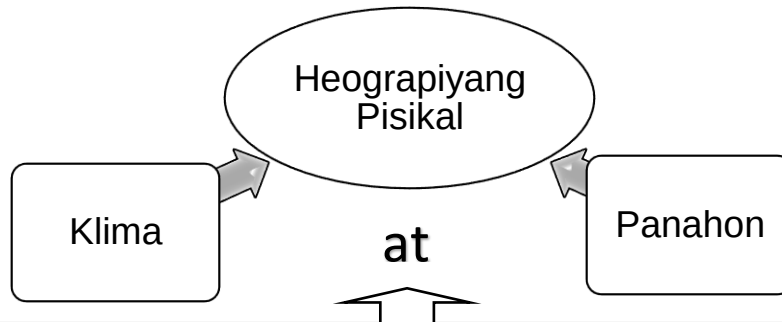

Suriin

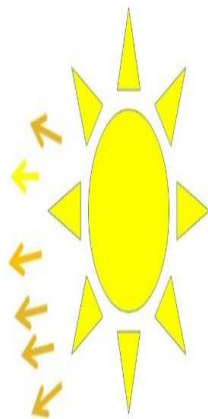

Sikapin mong pag-aralan at intindihin ang mga grapikong presentasyon sa ibaba.

Ang klima ay ang pangkalahatang kalagayan ng panahon sa isang lugar samantalang ang Panahon naman ay tumutukoy sa kalagayan ng kapaligiran. Upang malaman ang klima ng isang lugar o bansa, mahalagang matukoy ang lokasyon, topograpiya o paglalarawan ng katangian ng isang lugar at hangin at katubigang mayroon ito. Pag-aralan mo ang tsart at globo sa ibaba. Ano ang ipinahihiwatig nito?

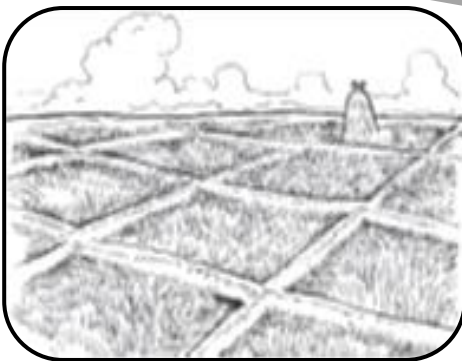

MABABANG LATITUD – tinatawag na rehiyong Tropikal. Nakararanas ng higit na init at sikat ng araw dahil direkta itong nasisikatan ng araw. Ang klimang ito ay may 2 uri ng klima- ang tag-ulan at tag-init, maaari ding mahalumigmig, basa at tuyo. Ganito ang na nararanasan ng mga bansang kabilang sa mababang latitud katulad ng Pilipinas.

Ang klima ng bansa ay nakabatay sa kinalalagyan nito sa mundo. Ang Pilipinas ay malapit sa ekwador at nasa mababang latitud kaya't tropikal ang klima dito. Matinding sikat ng araw ang nararanasan dito dahil direkta itong nasisikatan ng araw. Ngunit dahil sa pagiging insular o maritima nitong bansa o napaliligiran ito ng mga katubigan tulad ng Bashi Channel sa hilaga, Celebes Sea at Sulu Sea sa timog, West Philippine Sea sa kanluran at Karagatang Pasipiko at Dagat Pilipinas sa silangan ay nakararanas pa rin ng malamig na klima na nagmumula sa hangin galing sa Karagatang Pasipiko at Dagat Kanlurang Pilipinas.

Nararanasan din ang iba't ibang klima sa Pilipinas dahil sa iba't ibang salik tulad ng temperatura, taas ng lugar, galaw ng hangin, at dami ng ulan. Kung kaya may apat na uri ng klima ang Pilipinas ayon sa dami ng ulan. Dahil sa mainam na klima ng Pilipinas, iba't ibang hayop at halaman ang nabubuhay dito.

Anyong Lupa

• Kapatagan

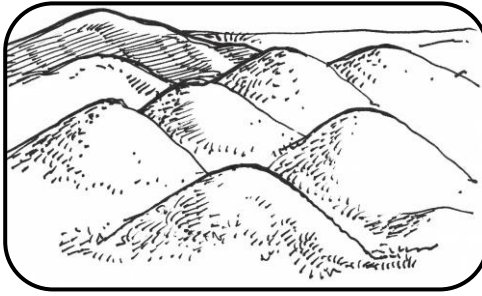
- Malawak na lupain na patag at mababa. Angkop ang kapatagan sa pagtatanim ng gulay, mais, at palay.
- Isa sa mga kilalang kapatagan ng bansa ang Kapatagan ng Gitnang Luzon.

• Bundok

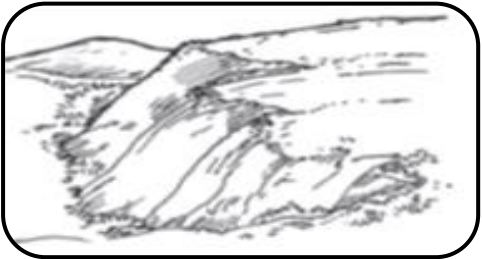
- Pinakamataas na anyong lupa.
- Ang pinakamataas na bundok sa bansa ay ang Bundok Apo (Davao).
- Ang pinakamahabang hanay ng bundok sa Pilipinas ay ang Sierra Madre na nasa Gitnang Luzon ngunit ang kahabaan nito ay umaabot hanggang sa Timog Luzon.

Nasasakop nito ang mga lalawigan ng Cagayan, Isabela, Nueva Vizcaya, Nueva Ecija, Quirino, Aurora, at Quezon. Ang pinakamataas na tuktok na nararating sa Sierra Madre ay mga 2 000 metro mula sa pantay-dagat.

• **Burol**

- Isang mataas na lupa ngunit mas mababa sa bundok.
- Pabilog ang hugis ng itaas nito
- Pinakatanyag sa mga burol sa bansa ang Chocolate Hills na matatagpuan sa Carmen, Bohol

• **Talampas**

- Mataas na bahaging lupa ngunit patag ang ibabaw.
- Ang Lungsod ng Baguio sa Benguet na matatagpuan sa gawing hilaga ng Luzon ang pinakatanyag na talampas sa bansa

• **Bulkan**

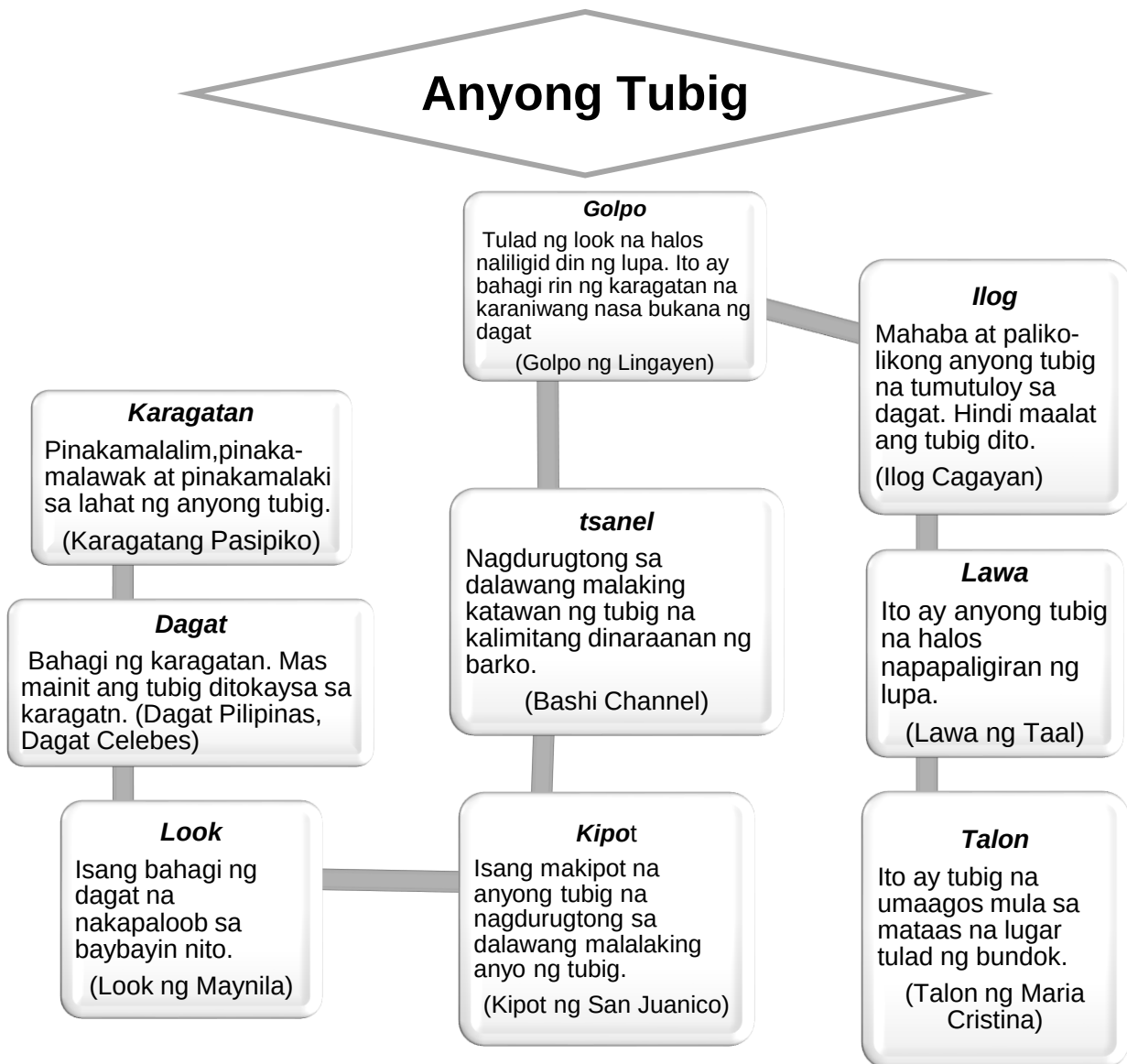
- Isang mataas na anyong lupa na may bunganga sa tuktok nito. Minsan nagiging aktibo ang isang bulkan at ito ay pumuputok. Nagbubuga ito ng kumukulong putik, abo, at malalaking bato.
- Ang Bulkang Mayon ang pinakatanyag na bulkan sa Pilipinas (Legazpi, Albay)
- Ang Bulkang Taal ang pinakamaliit na bulkan sa Pilipinas (Talisay, San Nicolas, Batangas)

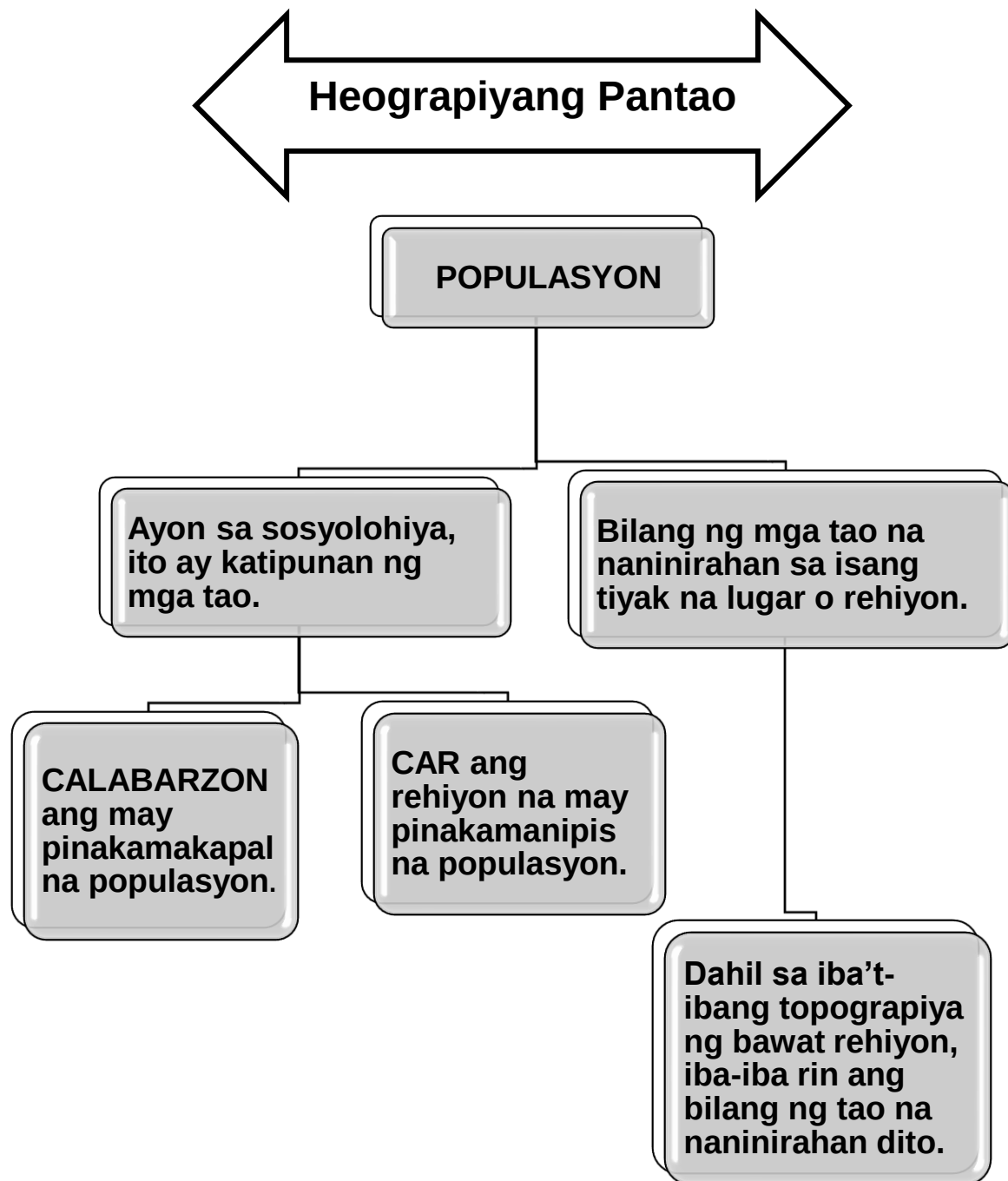
• **Lambak**

- Patag na lupa sa pagitan ng bundok.
- Ang Lambak ng Cagayan sa Hilagang Luzon ay isang halimbawa nito.
- Ito ay binubuo ng mga lalawigan ng Cagayan, Isabela, Nueva Vizcaya, at Quirino.
- Ito ay nasa pagitan ng Bundok Sierra Madre sa baybay ng Karagatang Pasipiko at Bundok Cordillera sa kanluran.

Source: Araling Panlipunan 4 Learner's Material, pp. 53-55

Source: Araling Panlipunan 4 Learner's Material, pp. 57-62

AGRIKULTURA

Agrikultura- ito ay ang pagpaparami ng mga gawaing pamproduksiyon gaya ng pagpaparami ng mga hayop, halaman at iba pa. Ito ay nakabatay sa pisikal na kalagayan ng isang lugar

Paghahalamanan

Paghahayupan

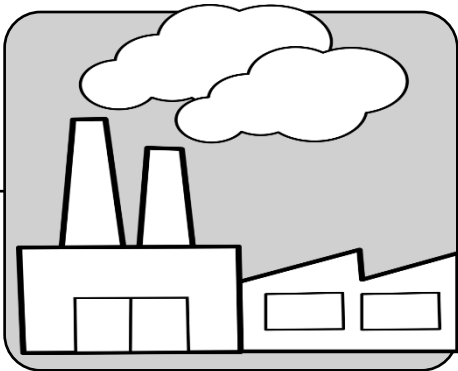
Panggugubat

Pangingisda

Kilala ang Pilipinas bilang isang agrikultural na bansa. Kung kaya, ang isa sa nangungunang gawaing pangkabuhayan sa bansa ay pagsasaka. Sadyang malawak ang taniman dito. Tinatayang nasa 35 bahagdan ang sinasakang lupain sa Pilipinas. Ang kabuhayang ito ay mahalaga dahil nagmumula sa lupa ang mga produkto na pangunahing pangangailangan ng tao para patuloy na mabuhay. Kung liliit ang produksiyon, maaapektuhan ang taong bayan at ang bansa.

INDUSTRIYA

Ito ay ang iba't ibang uri ng produksiyon o maaari ring pagmamamamipakura ng mga produkto o kalakal maging sa serbisyo.

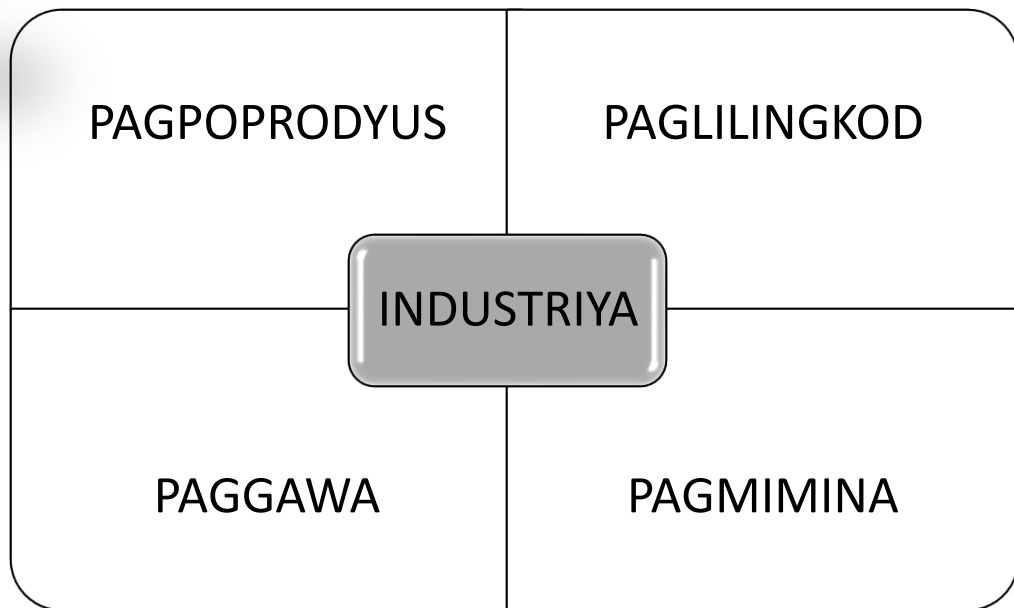

Maraming kahalagahan ang industriya. Ito ay nagbibigay ng trabaho sa mga tao. Dahil sa industriya umuunlad ang ekonomiyang isang lugar dahil sa mga produktong napoproseso gamit ang makabagong teknolohiya.

Maaari mong mailarawan ang industriya sa ganitong pamamaraan.

Pagyamanin

GAWAIN 1

A. Iguhit ang ★ kung ang pangungusap ay tama at ☾ naman kung ito ay mali. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Ang klima ng bansa ay nakabatay sa kinalalagyan nito sa mundo.
2. Ang Pilipinas ay nakararanas ng tatlong uri ng klima.
3. Nakararanas ng higit na init at sikat ng araw ang Pilipinas dahil direkta itong nasisikatan ng araw.

4. Dahil sa mga nakapaligid na bahaging tubig sa Pilipinas kaya may kainaman ang klima nito.
5. May dalawang uri ng klima ang Pilipinas ayon sa dami ng ulan.

B. Tukuyin ang inilalarawang konsepto sa bawat bilang. Gamitin ang gabay na kahon at titik sa ibaba. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

1. Ang latitud kung saan matatagpuan ang Pilipinas.

M				B	
----------	--	--	--	----------	--

2. Klimang mayroon sa Pilipinas dahil sa direktang sikat ng araw.

	R					L
--	----------	--	--	--	--	----------

3. Ang dalawang uri ng klima sa Pilipinas.

T		G				T
----------	--	----------	--	--	--	----------

T			U		A	
----------	--	--	----------	--	----------	--

4. Ang pangkalahatang kalagayan ng panahon sa isang lugar na may kinalaman sa atmospera.

K			M	
----------	--	--	----------	--

5. Ang uri ng klimang nararanasan ng bansa dulot ng hanging nagmumula sa Karagatang Psipiko at Dagat Kanluran Pilipinas.

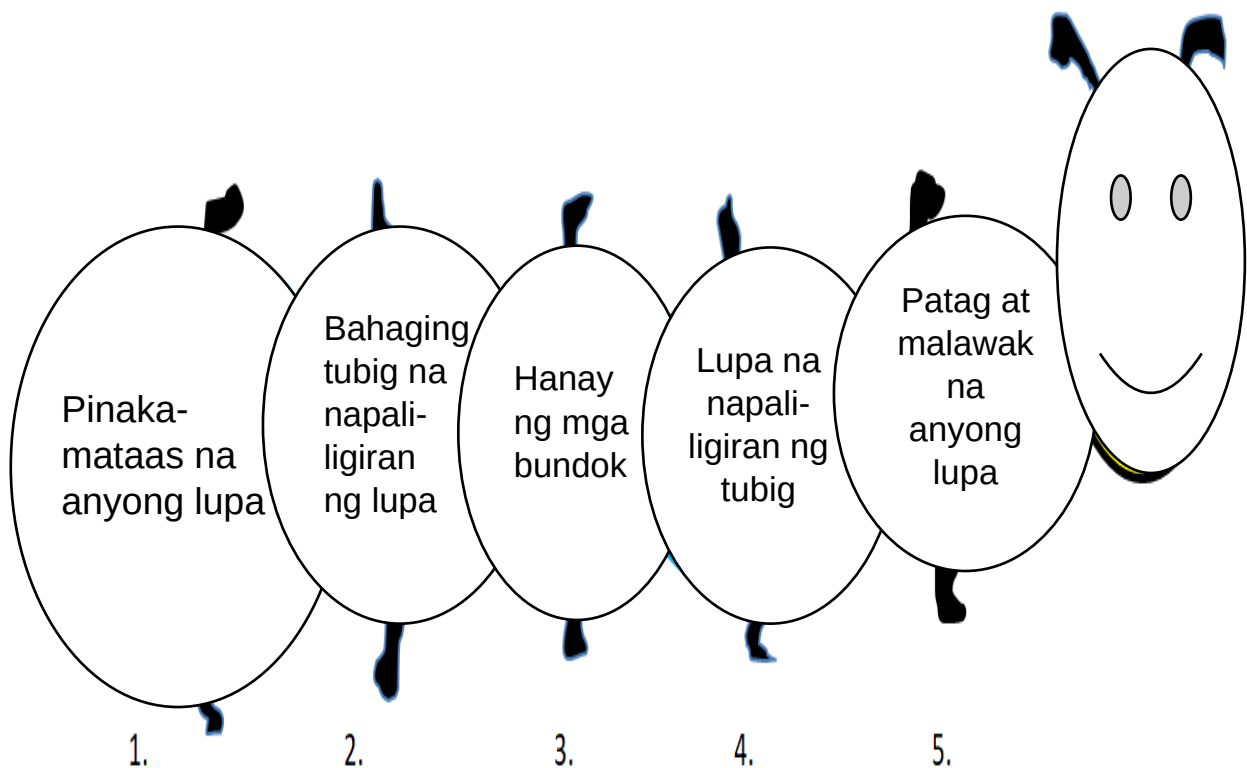
	A		L			G
--	----------	--	----------	--	--	----------

GAWAIN 2

A. Basahin ang mga pangungusap. Lagyan ng TSEK (/) kung sang-ayon ka sa pangungusap at EKIS(X) naman kung di ka sang-ayon. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Napaliligiran ng tubig ang isang **PULO** samantalang napaliligiran naman ng lupa ang **LAWA**.
2. Mas mababa ng konti ang **BUNDOK** kaysa sa **BUROL**.
3. Kung napaliligiran ng lupa ang **GOLPO** na nasa bukana ng dagat, bahagi naman ng dagat na nakapaloob sa baybayin ang **KARAGATAN**.
4. Kung ang **BUKAL** ay tubig na nagmumula sa ilalim ng lupa, ang **ILOG** naman ay tubig mula sa mataas na lugar at bumabagsak.
5. Ang **LOOK** at **TSANEL** ay parehong bahagi ng ilog.

B. Tukuyin ang tamang sagot sa mga tanong na nasa katawan ni **Puzzle Pillar**. Gamitin ang gabay na titik sa bawat bilang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1.

B			D		K
---	--	--	---	--	---
2.

	A	W	
--	---	---	--
3.

B				B			D				N
---	--	--	--	---	--	--	---	--	--	--	---
4.

P			O
---	--	--	---
5.

	A	P		T				N
--	---	---	--	---	--	--	--	---

GAWAIN 3

A. OLA, LETRA KARAMBOLA!

Ayusin mo ang mga ginulong letra sa kaliwa bago ang bilang upang makuha mo ang tinutukoy na sagot. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

ergHoaipay

1. Ang _____ ay tumutukoy sa pag-aaral ng mga lugar at ang mga relasyon sa pagitan ng mga tao at sa kanilang mga kapaligiran.

ilmaK

2. Nararanasan ang iba't ibang _____ dahil sa kinalalagyan nito sa mundo.

Ltduita

3. Dahil ang Pilipinas ay malapit sa ekwador at nasa mababang _____ kaya't tropikal ang klimang nararanasan sa bansang ito.

aptnaKa

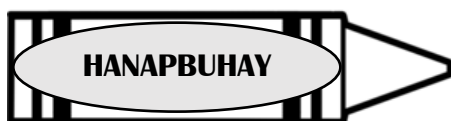
4. Ang Rehiyon III ay tinatawag na Kapatagan ng Gitnang Luzon, dahil ito ang pinakamalawak na _____ sa buong bansa.

orapigyaTo

5. Ang iba't ibang _____ sa bawat lugar ay ang dahilan kung bakit magkakaiba ang bilang ng tao sa bawat rehiyon.

B. HULA KRAYOLA

Piliin sa mga salita mula sa krayola ang tamang sagot sa mga pahayag na nasa kanang bahagi nito. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Pangunahing pinagkukunan ng kabuhayan ng mga Pilipino.
2. Ang rehiyong may pinakamakapal na populasyon sa bansa sa kasalukuyan.
3. Ito ang pangunahing dahilan ng pagdami ng mga naninirahang tao sa isang lugar.
4. Ang bilang ng taong naninirahan sa isang lugar.
5. Tumutukoy sa iba't ibang uri ng produksiyon na nagbibigay trabaho sa mga mamamayan ng bansa.

Isaisip

Ayusin ang pagkasunud- sunod ng mga pahayag upang makabuo ng isang talata tungkol sa heograpiya ng Pilipinas. Isulat ang nabuong maikling talata sa sagutang papel.

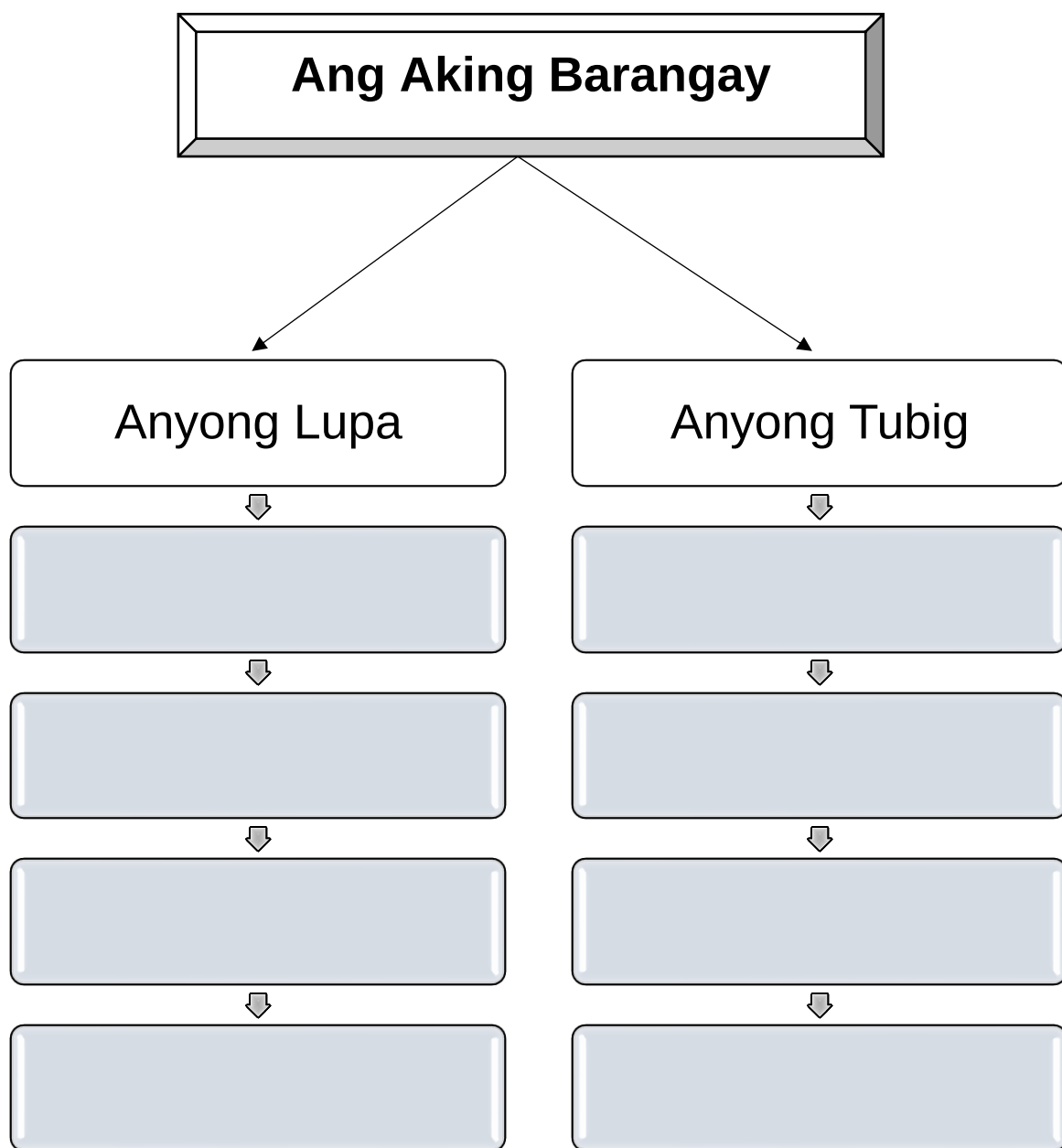
- ☐ anyong tubig, ang uri ng klima na mayroon sa isang lugar,
- ☐ upang malaman ang iba't ibang anyong lupa at
- ☐ ang paraan ng pamumuhay ng mga mamamayan nito.
- ☐ kasama rin ang populasyong bumubuo dito maging
- ☐ Ang pag-aaral ng heograpiya ng Pilipinas ay mahalaga

Sagot:

Isagawa

Buuin ang *graphic organizer* sa pamamagitan ng pagtatala ng mga anyong tubig at anyong lupa na makikita sa iyong sariling lugar. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Tayahin

A. Basahing mabuti ang katanungan. Piliin at isulat ang titik ng tamang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Alin sa mga sumusunod ang naglalarawan sa klima ng Pilipinas?

A. basa, tuyo at mahalumigmig	C. tagsibol at malamig
B. taglagas	D. taglamig
2. Bakit nakararanas ng malamig na klima sa bansa?

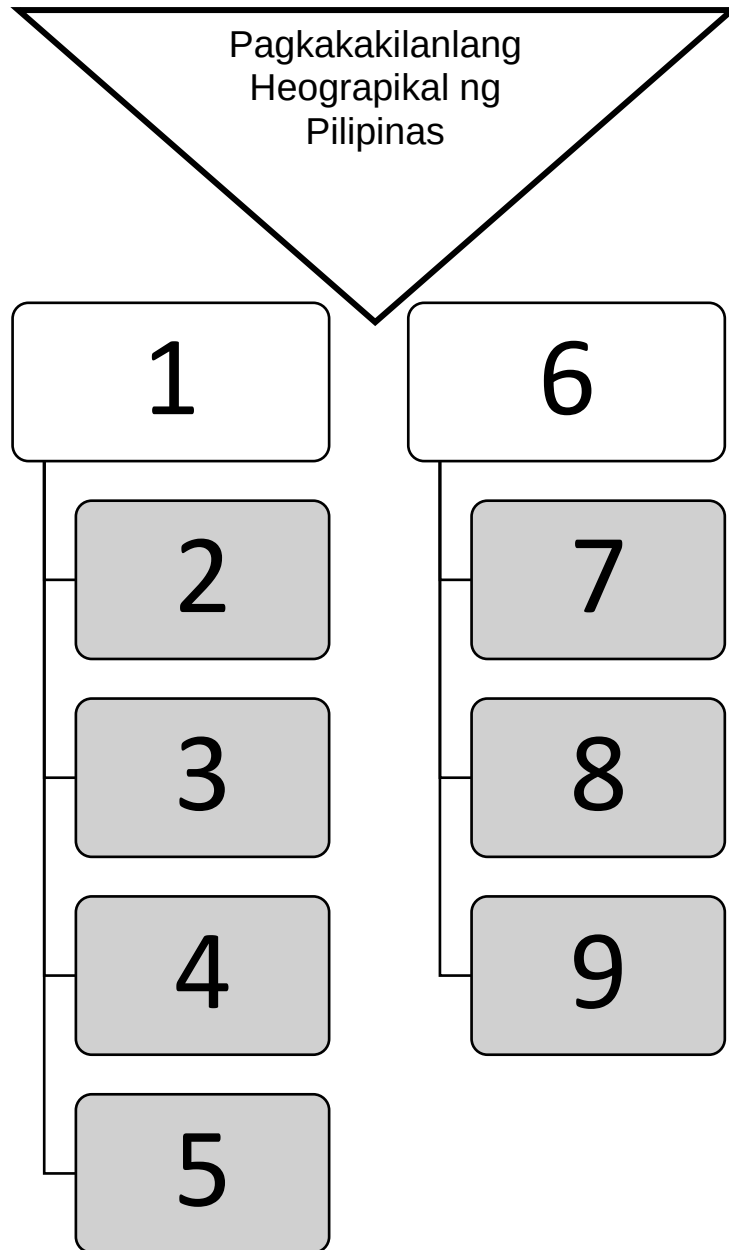
A. Dahil dinadaan ito ng bagyo.
B. Dahil napaliligiran ito ng mga bahaging tubig.
C. Dahil mabundok dito.
D. Dahil nasa mababang latitud ito.
3. Nasa mababang latitud ang Pilipinas kaya ____ ang sikat ng araw na natatanggap nito.

A. pahilis	B. direkta	C. paikot	D. pababa
------------	------------	-----------	-----------
4. Alin sa mga sumusunod ang dahilan bakit nakararanas ng iba't ibang klima ang Pilipinas?

A. Dahil sa kinalalagyan nito sa mundo.
B. Dahil sa mabundok itong bansa.
C. Dahil sa iba't ibang salik tulad ng temperatura, taas ng lugar, galaw ng hangin at dami ng ulan.
D. Dahil sa napaliligiran ito ng mga bansa.
5. Ang Pilipinas ay napapaligiran ng mga pangunahing anyong tubig gaya ng karagatan, dagat, golpo, tsanel, at kipot dahil ang bansa natin ay isang ____.

A. malaking kontinente
B. napapaligiran ng malalaking bansa
C. kapuluan
D. lahat ng nabanggit

B. Punan ang graphic organizer ng Pagkakakilanlang Heograpikal ng Pilipinas. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Karagdagang Gawain

GAWAIN I

1. Ipinaguguhit sayo ng iyong guro ang anyo ng Pilipinas kaya iguguhit mo ang _____ nito.

APIYAOPTOGR

2. Ang Koronadal at Cagayan ay mga lugar na patag at napapaligiran ng bundok kaya ito ay tinatawag na isang _____.

MKALBA

3. Kung ilalarawan mo ang anyo ng Pilipinas, masasabi mong ito ay _____.

AUKBNODM

4. Nagkakaroon ng taunang pagbibilang ng tao sa isang lugar para matukoy ang _____ nito.

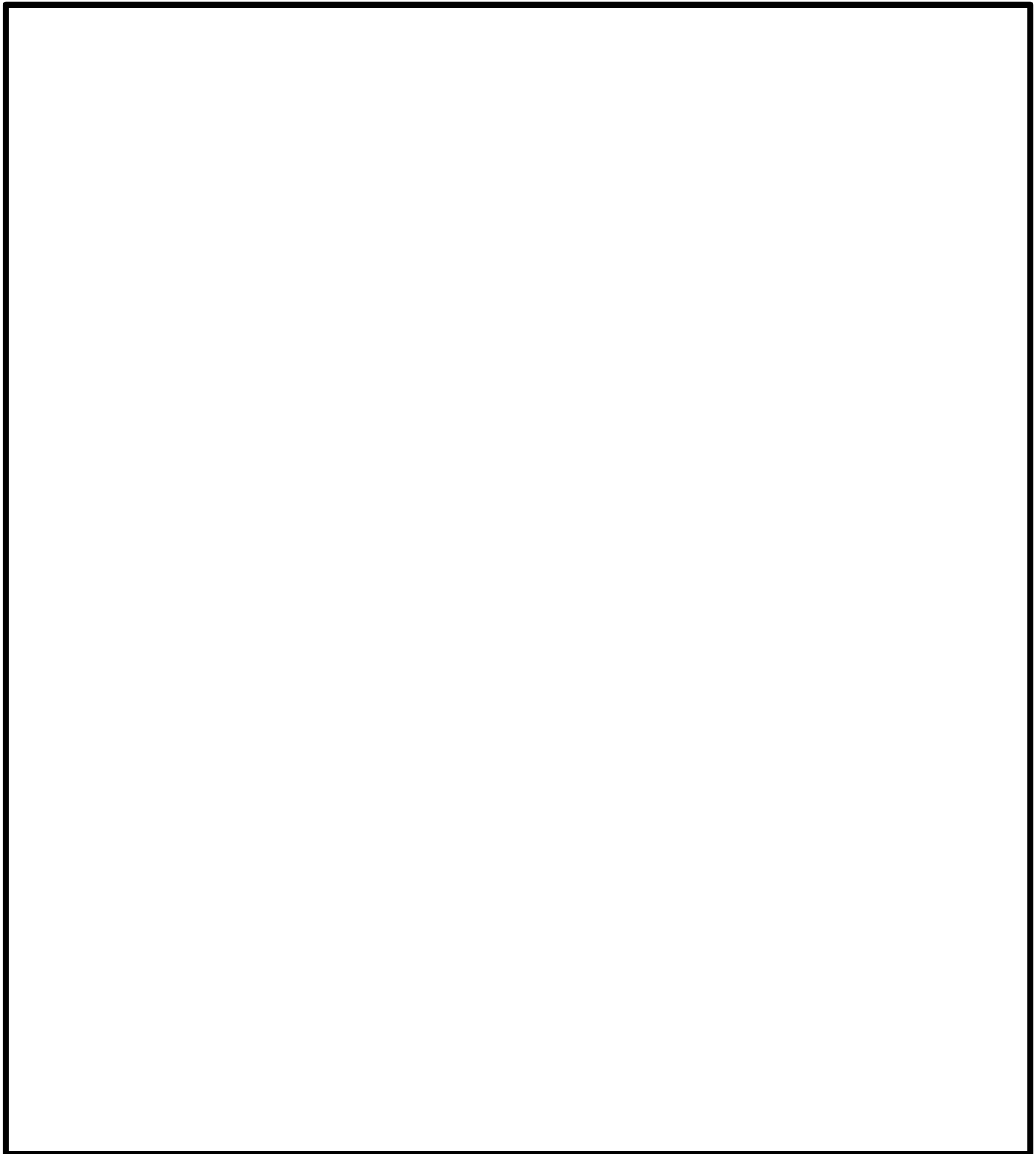
POUPAYNSOL

5. Ito ay isang mataas na anyong lupa na may bunganga at nagbubuga ng malalaking bato, putik at abo.

BKALNU

GAWAIN 2

Gumuhit o gumawa ng poster na naglalarawan ng iyong kapaligiran. Ipakita ang mga anyong lupa at anyong tubig, klima at panahon at hanapbuhay ng mga tao. Iguhit mo din ang iyong sarili dito. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Susi sa Pagwawasto

Tayahin A 1. A 2. B 3. B 4. C 5. A B. 1. Heograpiyang Pisikal 2. Klima 3. panahon 4. anyong lupa 5. anyong tubig 6. Heograpiyang pantao 7. Populasyon 8. Agrikultura 9. Industriya ISAISIP Ang pag-aaral ng heograpiya ng Pilipinas ay mahalaga upang malaman ang iba't ibang anyong lupa at anyong tubig, ang uri ng klima na mayroon sa isang lugar kasama rin ang populasyong bumubuo dito maging ang paraan ng pamumuhay ng mga mamamayan nito KARAGDAGANG GAWAIN 1. Topograpiya 2. Lambak 3. Mabundok 4. Populasyon 5. Bulkan	PagYamanin 1-A 1. 2. 3. 4. 5. 1-B 1. Mababa 2. Tropikal 3. Tag-Init 4. Klima 5. Malamig 2-A 1. / 2. X 3. X 4. X 5. X 2-B 1. Bundok 2. Lawa 3. Bulubundukin 4. Pulo 5. Kapatagan 3-A. OLA LETRA KARAMBOLA 1. Heograpiya 2. Klima 3. Lattud 4. Kapatagan 5. Topograpiya 3-B 1. Pagasaka 2. CALABARZON 3. Hanapbuhay 4. Populasyon 5. Industriya	Subukin A. 1. A 2. A 3. C 4. D 5. A B. 1. Buroi 2. Kapatagan 3. Lamak 4. Talamapas 5. Bulkan C. 1. Bukal 2. Kipot 3. Karagatan 4. Ilog 5. Dagat D. 1. Industriya 2. Industriya 3. Populasyon 4. Populasyon 5. Agrikultura BALIKAN 1. / 2. / 3. / 4. / 5. /
--	--	---